

Állásfoglalás a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2017. évi LIII. törvény (Pmt.) 13. § (10) bekezdés b) pontjában foglalt, az ügyfél-átvilágítási intézkedési kötelezettség alóli mentesülésre vonatkozó rendelkezéssel kapcsolatosan

A Biztosító állásfoglalás iránti kérelmet (**Beadvány**) nyújtott be a Magyar Nemzeti Bankhoz (székhelye: 1013 Budapest, Krisztina krt. 55.) (**MNB**) a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2017. évi LIII. törvény (**Pmt.**) 13. § (10) bekezdés b) pontjában foglalt, az ügyfél-átvilágítási intézkedési kötelezettség alóli mentesülésre vonatkozó rendelkezéssel kapcsolatosan.

I. TÉNYÁLLÁS

A Beadvány szerint a Biztosító Általános Életbiztosítási Szabályzata (**ÁÉSZ**)¹ tartalmazza az úgynevezett „**reaktiválásra**”² vonatkozó szabályokat, amely szerint ha a visszavásárlási értékkel nem rendelkező életbiztosítás esetén a szerződő ügyfél a biztosítási szerződés díjfizetés elmulasztása miatti megszűnésének napjától számított 120 napon belül a teljes díjhátralékot megfizeti, és írásban kéri a szerződés helyreállítását, a Biztosító kockázatviselése a teljes díjhátralék Biztosító számlájára történő beérkezését követő nap 00:00 órakor újra kezdődik. Ez esetben a díjfizetés elmulasztása miatt megszűnt biztosítás az eredeti tartalommal és összeggel lép újra hatályba. Ha a szerződő ügyfél a szerződés megszűnésétől számított 120 napon túl kéri a díjfizetés elmulasztása miatt megszűnt biztosítás újra érvénybe léptetését, úgy a Biztosító a szerződést nem „**reaktiválja**”, hanem a szerződő ügyfél kérelmét új biztosítási ajánlatnak tekinti. Az életbiztosítási szerződés tartama alatt a szerződő ügyfél többször is élhet a „**reaktiválás**” lehetőségével.

A Biztosító üzleti folyamatainak felülvizsgálatához kapcsolódóan elemzést végzett, amelynek során vizsgálat alá vonta a pénzmosás és terrorizmus finanszírozása szempontjából azon alacsony kockázatú kockázati életbiztosítási termékeket, amelyek esetében egy meghatározott időszakon belül a szerződő ügyfelek „**reaktiválási**” igényt jelentettek be és amelyek esetében a szerződő ügyfelek nem rendelkeztek más életbiztosítási termékkel a Biztosítónál.

Az elemzés eredményeként megállapítást nyert, hogy számos szerződő ügyfél a szerződés élettartama során többször élt a „**reaktiválás**” lehetőségével. Ezen esetekben az adott szerződő ügyfél vonatkozásában a több „**reaktiválás**” miatt a Biztosító többször is bekérte az ügyfél-azonosításhoz szükséges dokumentumokat és többször is megtörtént a teljes körű ügyfél-azonosítás. A Biztosító előadta, hogy mindez nagy adminisztrációs terhet ró mind a Biztosítóra, mind az adott szerződő ügyfélre.

II. JOGKÉRDÉS

A Biztosító a fentiekre tekintettel annak megerősítését kérte az MNB-től, hogy megfelel-e a Pmt. 13. § (10) bekezdés b) pontjában előírtaknak, ha a Biztosító jövőbeni gyakorlatát módosítani kívánja oly módon, hogy a pénzmosás és terrorizmus finanszírozása szempontjából alacsony kockázatú kockázati életbiztosítási termékek „reaktiválása**” során nem végzi el ismételten az ügyfél-átvilágítási intézkedéseket kivéve, ha egyéb körülmények ezt indokoltá teszik.**

¹ (...)

² A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (**Ptk.**) 6:449. § (2) bekezdésében foglalt rendelkezés

III. A BIZTOSÍTÓ ÁLLÁSPONTJA

A Biztosító, mint a Pmt. 1. § (1) bekezdés b) pontja szerint a Pmt. hatálya alá tartozó biztosító társaság köteles a Pmt 7. § (1) bekezdése értelmében Pmt. 6. § (1) bekezdésében meghatározott esetben az ügyfelet, annak meghatalmazottját, a rendelkezésre jogosultat, továbbá a képviselőt azonosítani és személyazonosságának igazoló ellenőrzését elvégezni.

Az üzleti kapcsolat létesítésekor a Biztosító elvégzte, valamint a biztosítási élettartam során kockázatérzékenységi alapon elvégzi azon ügyfél-átvilágítási intézkedéseket, amelyeket a jogszabály előír a szerződő ügyfél és a biztosítási szerződéshez kapcsolódó egyéb személyek ügyfél-átvilágítása vonatkozásában.

A Biztosító álláspontja szerint mivel az üzleti kapcsolat létesítésekor eleget tesz az ügyfél-átvilágítási kötelezettségének, valamint kockázatérzékenységi alapon a szerződés élettartama során elvégzi a szükséges ügyfél-átvilágítási intézkedéseket, a szerződés ÁÉSZ-ben biztosított és szabályozott „reaktiválása” során ezen intézkedések ismételt elvégzése nem szükséges.

IV. AZ MNB ÁLLÁSPONTJA

Az MNB egyetért a Biztosító álláspontjával az alábbiak szerint.

A Pmt. 6. §-a előírja, hogy

„(1) [a] szolgáltató az ügyfél-átvilágítást köteles alkalmazni

a) az üzleti kapcsolat létesítésekor;

b) a négy millió-ötszáz ezer forintot elérő vagy meghaladó összegű ügyleti megbízás teljesítésekor;

c) árukereskedő esetében a három millió forintot elérő vagy meghaladó összegű ügyleti megbízás készpénzben történő teljesítésekor;

d) háromszáz ezer forintot meghaladó összegű, a Rendelet 3. cikk 9. pontjában meghatározott pénztátalásnak minősülő ügyleti megbízás teljesítésekor;

e) a távszerencsejátéknak nem minősülő fogadást szervező tekintetében a távszerencsejátéknak nem minősülő, nem hírközlő eszköz és rendszer útján szervezett fogadás esetében a hatszáz ezer forintot elérő vagy meghaladó összegű nyeremény kifizetés, a távszerencsejátéknak nem minősülő, hírközlő eszköz és rendszer útján szervezett fogadás esetében a hatszáz ezer forintot elérő vagy meghaladó összegű játékos egyenlegről történő kifizetés teljesítésekor;

f) pénzmosásra vagy terrorizmus finanszírozására utaló adat, tény vagy körülmény felmerülése esetén, ha az a)-e) vagy i) pontban meghatározottak szerint átvilágításra még nem került sor;

g) ha a korábban rögzített ügyfélazonosító adatok valóságával vagy megfelelőségével kapcsolatban kétség merül fel,

h) ha az ügyfél-azonosító adatokban bekövetkezett változás kerül átvezetésre és kockázatérzékenységi megközelítés alapján szükséges az ügyfél-átvilágítás ismételt elvégzése;

i) háromszáz ezer forintot elérő, illetve azt meghaladó összegű pénzváltás esetén.

(2) Az (1) bekezdés b), c) és i) pontjában meghatározott átvilágítási kötelezettség kiterjed az egymással ténylegesen összefüggő, több ügyleti megbízásra, ha ezek együttes értéke eléri az (1) bekezdés b), c) és i) pontjában meghatározott összeget. Ebben az esetben az átvilágítást azon ügyleti megbízás elfogadásakor kell végrehajtani, amellyel az ügyleti megbízások együttes értéke eléri az (1) bekezdés b), c) és i) pontjában meghatározott összeget”.

A Pmt. 7. § (1) bekezdése értelmében „[a] szolgáltató köteles a 6. § (1) bekezdés a) és e)-h) pontjában meghatározott esetben az ügyfelet, annak meghatalmazottját, a szolgáltatónál eljáró rendelkezésre jogosultat, továbbá a szolgáltatónál eljáró képviselőt azonosítani és személyazonosságának igazoló ellenőrzését elvégezni”.

A Pmt. 13. § (1) bekezdése értelmében „[a] szolgáltató – a (2)-(6) bekezdés kivételével – az üzleti kapcsolat létesítése előtt köteles lefolytatni az ügyfél és a tényleges tulajdonos személyazonosságának igazoló ellenőrzését”.

Ugyanezen jogszabályhely (10) bekezdése kimondja azonban, hogy „[n]em kell a 7-10. §-ban meghatározott ügyfél-átvilágítási intézkedéseket ismételt elvégezni, ha

a) a szolgáltató az ügyfél, a meghatalmazott, a rendelkezésre jogosult, továbbá a képviselő vonatkozásában a 7-10. §-ban meghatározott ügyfél-átvilágítási intézkedéseket egyéb üzleti kapcsolat vagy ügyleti megbízás kapcsán már elvégezte,

b) jelen üzleti kapcsolat vagy ügyleti megbízás kapcsán az ügyfél, a meghatalmazott, a rendelkezésre jogosult, továbbá a képviselő személyazonosságát a 7. § (2)-(6) bekezdése alapján megállapította, és

c) nem történt változás a 7. § (2) bekezdésében, a 8. § (2) és (3) bekezdésében, a 9. § (1) és (2) bekezdésében, valamint a 10. § (1) bekezdés b) pontjában felsorolt adatokban”.

A Pmt. 15. § (1) bekezdésének b) pontja értelmében: „[a] szolgáltató a 65. §-ban meghatározott saját kockázatértékelésén alapuló, belső szabályzatban rögzített alacsony kockázatú esetekben az alábbi ügyfél-átvilágítási intézkedéseket köteles elvégezni: (...) a személyazonosság igazoló ellenőrzése érdekében a 7. § (3) bekezdésében meghatározott okiratok másolatát beszerezni vagy közhiteles nyilvántartásból adatlekérést végezni és annak eredményét rögzíteni és nyilvántartani”.

A Pmt. 15. § (1b) bekezdése szerint:

„[a] szolgáltató

a) az ügyfél személyazonosságának igazoló ellenőrzése érdekében az (1) bekezdés b) pontjában,

b) a tényleges tulajdonos személyazonosságának igazoló ellenőrzése érdekében a 8. § (4)-(5) bekezdésében, valamint a 9. § (3)-(4) bekezdésében, és

c) a kiemelt közszereplői jelleggel meghatározásával kapcsolatban a 9/A. § (3) bekezdésében és a 9/B. § (3) bekezdésében

meghatározott ügyfél-átvilágítási intézkedéseket – kockázatérzékenységi megközelítés alapján – az üzleti kapcsolat során is elvégezheti, ha a pénzmosás vagy a terrorizmus finanszírozásának valószínűsége csekély, és pénzmosásra vagy terrorizmus finanszírozására utaló adat, tény vagy körülmény nem merül fel”.

A Pmt. 15. § (1c) bekezdése értelmében továbbá: „[a] szolgáltató a személyazonosság igazoló ellenőrzése érdekében az (1b) bekezdésben meghatározott ügyfél-átvilágítási intézkedéseket legkésőbb a 12. § (1)-(2) bekezdésében meghatározott ellenőrzési kötelezettség teljesítése során köteles elvégezni”.

Az MNB honlapján elérhető pénzmosás és terrorizmusfinanszírozás megelőzési tárgykörű jogértelmezési kérdések és válaszok (Q&A)³ dokumentum „Egyszerűsített ügyfél-átvilágítás” fejezetében közzétett 6. Q&A rögzíti:

„6. Mikor szükséges elvégezni az egyszerűsített ügyfél-átvilágítás esetén az ügyfél verifikálását, valamint a tényleges tulajdonos kilétének ellenőrzését?

A 2021. május 22. napjától hatályos Pmt. 15. § (1c) bekezdése alapján a szolgáltatók egyszerűsített ügyfél-átvilágítás esetén a személyazonosság igazoló ellenőrzése érdekében egyes ügyfél-átvilágítási

³ <https://www.mnb.hu/felugyelet/szabalyozas/penzmosas-ellen/kotelezo-es-iranyado-szabalyok/jogertelmezesi-kerdesek-es-valaszok-q-a>

intézkedéseket – az ügyfél személyazonosság igazoló ellenőrzését, a tényleges tulajdonos kilétének ellenőrzését, a kiemelt közszereplői státuszra megtett nyilatkozatban foglaltak nyilvánosan hozzáférhető nyilvántartásban történő ellenőrzését kockázatérzékenységi megközelítés alapján – az üzleti kapcsolat során is elvégezheti. A szolgáltató ezen adatok ellenőrzését legkésőbb a 12. § (1)-(2) bekezdésében meghatározott ellenőrzési kötelezettség (ún. rendszeres adatellenőrzés) teljesítése során köteles elvégezni. Az MNB álláspontja szerint az adatok rögzítése nem elégséges az üzleti kapcsolat létesítése során, hanem a rendelkezésre álló adatok alapján a szolgáltatónak mérlegelnie kell, hogy a rendszeres adatellenőrzést megelőzően mikor – akár az üzleti kapcsolat létesítésekor – végzi el az adatok ellenőrzését, és hogy milyen mélységű monitoring tevékenységet végez. Az MNB elvárja, összhangban a 7/2019 (IV.1.) MNB ajánlás 21-25. pontjában foglaltakkal, hogy a szolgáltató mérlegelje egy olyan meghatározott küszöbérték vagy észszerű határidő rögzítését belső szabályzatában, amelynek eléréskor az ügyfél kilétének ellenőrzését a rendszeres adatellenőrzést megelőzően elvégzi”.

A Ptk. „A díjfizetési kötelezettség elmulasztásának következményei” című 6:449. § (2) bekezdésének értelmében „[a]bban az esetben, ha a szerződés az (1) bekezdésben írt módon, a folytatódó díj meg nem fizetése következtében szűnt meg, a szerződő fél a megszűnés napjától számított százhusz napon belül írásban kérheti a biztosítót a kockázatviselés helyreállítására. A biztosító a biztosítási fedezetet a megszűnt szerződés feltételei szerint helyreállíthatja, feltéve, hogy a korábban esedékessé vált biztosítási díjat megfizetik”.

A Ptk. kommentárja⁴ a „reaktiválás” kapcsán a következőket fejti ki: „**[a] reaktiválás egy megszűnt biztosítási szerződés utólagos helyreállítása (hatályossá tétele).** A Ptk. 6:449. § (2) bekezdésének a vonatkozó szabályozása igencsak sajátos, mert csupán a reaktiválás lehetőségét rögzíti anélkül, hogy a biztosító számára ezzel kapcsolatban bármilyen kötelezettséget írna elő. A Ptk. szabályozása szerint erre vonatkozó kérelem esetén a biztosító a biztosítási fedezetet a megszűnt szerződés feltételei szerint helyreállíthatja, tehát nem köteles helyreállítani azt, azaz a reaktiválás és annak a feltételei a felek megegyezésén múlnak. Nincs igazán jelentősége ezért annak, hogy a Ptk. milyen keretet ad a reaktiválásnak (lásd például a százhusz napos időkorlátot), hiszen semmilyen kötelezettséggel nem jár a felekre nézve. Emiatt az sem okoz problémát, hogy **a Ptk. nem határozza meg, hogy reaktiválás esetén milyen hatállyal áll helyre a jogviszony, hiszen ezt a felek fogják a reaktiválás során rögzíteni.** Ugyanakkor a biztosítási jog szabályozásának diszpozitív jellegéből az következik, hogy a felek szabadon meghatározhatnak a Ptk. szabályaitól eltérő reaktiválási szabályokat is, amelyek kötelezettséget keletkeztetnek a biztosító számára.”

Az ÁÉSZ-ben szereplő rendelkezések a „reaktiválás” vonatkozásában:
„10 § **Reaktiválás (a biztosítási szerződés újra érvénybe léptetése)**

(1) Ha visszavásárlási értékkel nem rendelkező biztosítás esetén a Szerződő a biztosítási szerződés díjfizetés elmulasztása miatti megszűnésének napjától számított 120 napon belül a teljes díjhátralékot megfizeti, és írásban kéri a szerződés helyreállítását, **a Biztosító kockázatviselése a teljes díjhátralék Biztosító számlájára történő beérkezését követő nap 00:00 órájkor újra kezdődik.**

(2) **Ez esetben a díjfizetés elmulasztása miatt megszűnt biztosítás az eredeti tartalommal és összeggel lép újra hatályba.**

(3) Ha a Szerződő a szerződés megszűnésétől számított 120 napon túl kéri a díjfizetés elmulasztása miatt megszűnt biztosítás újra érvénybe léptetését, úgy a Biztosító a szerződést nem reaktiválja, hanem

⁴ Jogtár Nagykommentár

a Szerződő kérelmét új biztosítási ajánlatnak tekinti. A biztosítási ajánlatra a jelen általános szabályzat 6. §-ának (2), (3) és (4) bekezdéseiben részletezett kockázatbírálási szabályok érvényesek.

(4) A jelen paragrafus (1) – (3) bekezdéseiben meghatározott rendelkezések nem vonatkoznak az első díj megfizetésének elmaradása esetére, mert ez esetben a szerződés nem reaktiválható.

(5) A Biztosító kockázatviselése nem terjed ki a biztosítási szerződés megszűnésének a napjától a teljes díjhátralék Biztosító számlájára történő beérkezését követő nap 00:00 órájáig tartó időszakra”.

A fentiek értelmében a „reaktiválás” hatályára a felek, azaz a szerződő ügyfél és a Biztosító megállapodásában foglaltak irányadóak, amely ez esetben a Biztosító esetében az ÁÉSZ-en alapul. Az ÁÉSZ 10. § (2) és (3) bekezdésében foglaltak alapján a Biztosító a szerződés megszűnésétől számított 120 napon belüli „reaktiválási” kérelmet nem tekinti új ajánlatnak, a 120 napon belüli díjhátralék megfizetése esetén viszont a „reaktivációval” az eredeti szerződés az eredeti feltételek szerint lép ismét hatályba.

A Ptk. kommentárban foglaltakra is tekintettel elmondható, hogy a „reaktiválás” jogintézményének célja, hogy a szerződő fél a mulasztásának, szerződésszegésének jogkövetkezményét – a szerződés megszűnését – utólag elhárítsa. **A fedezetvállalás helyreállítása esetében a felek között tehát nem új jogviszony jön létre, hanem a megszűnt szerződés válik ismét hatályossá, „éled újjá.”** Az ÁÉSZ hivatkozott rendelkezéseiről is megállapítható, hogy azok ezt a célt támasztják alá.

Ennek alapján tehát **helyes a Biztosító azon álláspontja, miszerint a Biztosító és a szerződő ügyfél közötti biztosítási szerződés létrejöttkor, azaz a Pmt. 3. § 45. pontja szerinti üzleti kapcsolat létrehozásakor a szerződő ügyféllel kapcsolatosan elvégzett Pmt. szerinti ügyfél-átvilágítási intézkedéseket – ha egyéb, a jogszabályban megfogalmazott körülmény ezt nem indokolja – a Pmt. 13. § (10) bekezdésének b) pontja értelmében nem szükséges újra elvégezni, hiszen a fentebb kifejtett indokok alapján a díjnemfizetés következményeként a 120 napon belüli „reaktiváció” után az eredeti biztosítási szerződésen alapuló üzleti kapcsolat folytatódik tovább.**

Ugyanakkor az MNB felhívja a Biztosító figyelmét, hogy az elvégzett ügyfél-átvilágítási intézkedések újbóli elvégzésétől a „reaktiválás” esetén csak abban az esetben lehet eltekinteni, ha nem történt változás a Pmt. 7. § (2) bekezdésében, a 8. § (2) és (3) bekezdésében, a 9. § (1) és (2) bekezdésében, valamint a 10. § (1) bekezdés b) pontjában felsorolt adatokban, továbbá, ha a Pmt. 6. § (1) bekezdésének f) – h) pontjaiban meghatározott körülmény sem merült fel, illetve, ha a jogszabályban meghatározottakon túl kockázatérzékenységi alapon, a Biztosító saját belső kockázatértékelésében rögzített egyéb kockázatokat sem azonosított.

Hangsúlyozandó továbbá, hogy a fent írtak semmiképpen nem jelentik azt, hogy a Biztosító mentesülne azon ügyfél-átvilágítási intézkedések elvégzése alól, amelyeket a Pmt. fent hivatkozott rendelkezéseiből adódó lehetőséggel élve nem végzett el az üzleti kapcsolat létesítése előtt, hanem azokat kockázatérzékenységi alapon a szerződés élettartama során később tervezett elvégezni. Ezen elmaradt ügyfél-átvilágítási intézkedéseket a „reaktivációtól” függetlenül a hivatkozott jogszabályi rendelkezésekkel és a 6. Q&A-ben foglaltakra figyelemmel majd köteles lesz elvégezni.

Budapest, 2021. november 30.